

Slovo k povzbuzení na pátek 12. března 2021, na pátek po 3. neděli postní
Biblická čtení: Oz 14,2-10; Ž 81; Mt 12,28b-34

Milé sestry, milí bratři,

dovolte opět dvě poznámky k dnešním biblickým čtením.

První z nich je samotný závěr knihy proroka Ozeáše. Tohoto starozákonního proroka (jednoho z takzvaných Dvanácti malých proroků, proroka, který vystoupil v polovině 8. století př. Kr. v Severním Izraeli, zejména za vlády krále Jarobeáma II., v době končícího rozkvětu a začínajícího mravně-politického království) známe především jako toho, který velmi výrazně vyzpíval Boží soucitnou lásku k slabému a nevěrnému člověku.

Vždyť je to právě tato prorocká kniha, ve které čteme některé známé krásné texty o Božím soucitu a Boží lásce, o Boží trpělivosti s člověkem a touze po jeho návratu a obrácení. Nejznámější je v tomto ohledu asi pasáž z 11. kapitoly: «Když byl Izrael mládenečkem, zamiloval jsem si ho... Můj lid se zdráhá vrátit ke mně... Což bych se tě, Efrajime, mohl vzdát?... Mé vlastní srdce se proti mně vzepřelo, jsme pohnut hlubokou lítostí. Nedám průchod svému planoucímu hněvu, nezničím Efrajima, protože jsem Bůh, a ne člověk, jsem Svatý uprostřed tebe; nepřijdu s hněvivostí». A je to také Ozeáš, který jako první z proroků rozvine velký a později tolikrát opakovaný starozákonní obraz přirovnávající vztah Izraele k Hospodinu ke vztahu manželky k manželovi (obraz pochopitelný pouze v dobovém patriarchálním kontextu), a to navíc docela specifickým a velmi aktuálním způsobem: Manželka (Izrael) je svému manželovi nevěrná, je to poběhlice, zatímco manžel (Hospodin) na ni stále čeká, stále ji miluje a volá zpět; kdykoli se navrátí, s láskou ji opět přijme. Ostatně něco takového sám Ozeáš velmi bolestně a vpravdě prorocky zakusil, když jeho vlastní žena se chovala podobně, zatímco on na ni trpělivě čekal; když se vrátila, přijal ji také s láskou zpět.

Není proto vůbec divu, že leckteré Ozeášovo proroctví je dodnes nesmírně oblíbené, rádo čtené, často citované. A je tomu tak pochopitelně dobře, člověk potřebuje podobná biblická ujištění stále znovu slyšet. Je tomu prostě tak, že Boží soucitná dobrota má v praxi asi větší naději přivábit člověka zpět než projevy Božího hněvu. Dobrota Boží přivábí člověka sice možná pomaleji a nenápadněji než Boží hněv, ale za to trvaleji a pevněji, pokud se tedy člověk přivábit nechá. Aspoň tak o tom mluví nejedna lidská zkušenost. I proto nejen u Ozeáše, ale i v celém Starém zákoně – zejména v jeho křesťanské četbě – je projevů Boží lásky nakonec určitě více než projevů či hrozeb Božího hněvu (který ovšem v posledku opět není ničím jiným než tajemným a bolestným projevem téže otcovské Boží lásky).

Je tedy moc dobré Ozeášovo proroctví stále znovu a znovu číst, je dobré se nechat potěšit jeho slovy, jeho útěšnou vizí Boží dobroty. Ale je samozřejmě zároveň dobré nepřeskočit ani ty pasáže, které i o Božím hněvu volajícím k obrácení hovoří (ani na to Ozeáš nezapomíná), a především je potřebné dočíst knihu až do samotného konce.

A jím je právě dnešní úryvek. Slyšíme v něm prostřednictvím proroka další starozákonní příklad kající modlitby, která se možná i skutečně stala součástí nějaké kající liturgie. Začíná zcela výmluvnými slovy, vpravdě prorockou výzvou: «Vrať se, Izraeli, k Hospodinu, svému Bohu, neboť jsi padl pro svou nepravost». A končí Božím laskavým ujištěním: «Vrátí se a v mém stínu budou bydlet... Vyslyším ho, shlédnu na něj, jsem zeleným cypřišem, ode mě je tvůj plod». A určitým tajemným varováním zároveň: «Přímé jsou Hospodinovy cesty, spravedliví po nich krácejí, bezbožní však na nich padnou».

Jistě by stálo za to rozjímat o celé této modlitbě, o každé její formulaci zvlášť, zvlášť třeba o té úplně závěrečné...

V každém případě stojí za to nepřehlédnout, že tato modlitba je skutečně vyvrcholením, závěrem celého Ozeášova proroctví, tak vynikajícího vyzpíváním Božího soucitné lásky. To nám připomíná důležitou pravdu našeho života víry, naší duchovní niterné zkušenosti: Má-li

naše setkání se s Bohem, s Boží dobrotou být skutečně autentické, tedy dojde-li ke skutečnému setkání, nemůže takové setkání s Bohem nevyústit do naší kajícnosti. Boží dobrota je totiž tak veliká, že i ten nejsvatější z lidí se při konfrontaci s ní musí pokorně sklonit, musí uznat svou nedostatečnost, musí se kát ze svých hříchů a prosit o jejich odpuštění, zatoužit po návratu k Bohu, po (novém) obrácení. Každý člověk se musí před Boží dobrotou pocítit jako onen celník z Ježíšova podobenství o dvou v chrámě a spolu s ním říci: «Bože, buď milostiv mně hříšnému».

Kajícnost, pokorné vědomí vlastní nedostatečnosti, prosba o odpuštění všeho zlého, co jsme v životě udělali, a všeho toho, co dobrého jsme v životě zanedbali, jsou opravdu jedním z neklamných znamení, zda jsme se se «Svatým uprostřed nás», s Pánem Ježíšem opravdu potkali.

A ještě důležitějším znamením, že se tak stalo, znamením jdoucím ruku v ruce s kajícností, je (nové) probuzení naší touhy po skutečné lásce, po milování Boha «celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou myslí a celou svou silou» a milování bližního «jako sám sebe», jak slyšíme v dnešním úryvku evangelijním.

Dobře víme, že v lásce k Bohu a lidem spočívá celý smysl a mravní apel Starého i Nového zákona. Desatero Božích přikázání a mravní nárok evangelia (a všech ostatních novozákonních spisů jakož i následné křesťanské Tradice) je jen tohoto základního přikázání lásky konkretizací, aplikací a rozvinutím. Souvislost s dnešním prvním čtením nám k tomu připomíná, že touha po takové lásce, odhodlání chtít milovat Boha a lidi, a tak i třeba aspoň nějak napravit to, co jsme již v životě pokazili, je tím úplně nejdůležitějším znamením a důsledkem setkání s Bohem, v posledku kritériem toho, zda jsme či nejsme «daleko od Božího království».

Jistěže, stále budeme slabí a v lásce upadající, stále bude kajícnost nutnou součástí našich modliteb. Ale jen tehdy budeme-li chtít opravdu milovat Boha a lidi, vzbudí-li se v nás (nově) tato touha, můžeme také milovat (znovu) začít.

Proto se chtějme co nejčastěji setkávat s Boží dobrotou, s Pánem Ježíšem...